

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Helena Wiberg
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2020-08-17

1 (4)

Diarienummer

2020/ÄON 0072 001

Äldre- och omsorgsnämnden

Svar på motion om att inrätta en tjänst som arbetar med seniorer i förebyggandet mot fallskador

Äldre- och omsorgsförvaltningen

John Henriksson
Förvaltningschef

Beskrivning av ärendet

Centerpartisterna Anna Steele, Ulrica Riis-Pedersen och Johanna Björkstén har lämnat in en motion till kommunfullmäktige där de yrkar att en tjänst som arbetar med seniorer i syfte att förebygga fallskador inrättas.

Motionärerna framhåller att många fallolyckor sker i hemmet, och att konsekvenserna för äldre personer som råkar ut för fallskador kan bli allvarliga. Därför vill de inrätta en formell tjänst som ansvarar för att göra hembesök till seniorer och informera om hur hemmiljön kan säkras för att undvika risken för fall. I ansvaret ska även föreläsningar med information till grupper av pensionärer i olika åldrar ingå.

Motionen har remitterats till äldre- och omsorgsnämnden för förslag till beslut. Nämndens förslag till beslut behandlas av kommunstyrelsen. Kommunfullmäktige är sista beslutande instans och därmed den som bifaller, avslår eller besvarar motionen.

Äldre- och omsorgsförvaltningen har hämtat in synpunkter från det kommunala pensionärsrådet i sitt svar.

Fallskador

Fallolyckor och de skador dessa orsakar innebär både lidande för den enskilde och i slutändan stora kostnader för samhället. Även fall som inte leder till någon fysisk skada kan få allvarliga konsekvenser för den enskildes fysiska funktionsförmåga och livskvalitet. Rädsla att falla igen är en vanlig följd, som ofta leder till inaktivitet, ökat hjälpbehov i vardagen och en ökad risk för nya fall¹. Fallrisken ökar med åldern, bland annat på grund av riskfaktorer som ökad läkemedelsanvändning, svagare muskler, sämre balans, sjukdomar samt syn- och hörselnedsättningar.

Kvinnor drabbas av fallolyckor i större utsträckning än män.

Äldre- och omsorgsnämndens ansvarsområden och arbetssätt idag

Förvaltningen ser att det är betydelsefullt att belysa det fallförebyggande arbetet ur både ett rehabiliterande perspektiv och ett folkhälsoperspektiv. Ur ett folkhälsoperspektiv bör ett fallförebyggande arbete involvera exempelvis arbete kring tillgänglighet i offentliga miljöer. Landstinget har ansvar för flera betydelsefulla åtgärder för att motverka fallolyckor. Det gäller bland annat information i samband förskrivning av läkemedel och årliga läkemedelsgenomgångar. För enskild som bor i eget boende finns tillgång till fysioterapeut och arbetsterapeut på vårdcentraler.

Äldre personer som bor på vård- och omsorgsboende får stöd av arbetsterapeut eller sjukgymnast på boendet. På vård- och omsorgsboende arbetar verksamheterna kontinuerligt preventivt på flera olika sätt för att förebygga

¹ SKL, 2011: *Fall och fallskador, åtgärder för att förebygga*, s. 13.

fallskador. Det kan exempelvis handla om att de äldre ska tillgodogöra sig maten på ett så bra sätt som möjligt. Alla verksamheter gör riskbedömningar för bland annat fall, för att upptäcka personer i riskzon och kunna upprätta adekvata vårdplaner med förbättringsåtgärder. Rapportering av fallolyckor sker på samtliga vård- och omsorgsboenden, och medicinskt ansvarig sjuksköterska sammanställer rapporteringen i patientsäkerhetsberättelsen varje år.

På särskilda boenden har förvaltningen ansvar för boendemiljön och gemensamma utrymmen. I ordinärt boende ligger ansvaret hos den enskilde, som kan behöva vägledning. Kommunen tillhandahåller tips och information kring hur den enskilde kan tänka för att minimera fallrisken i sin hemmiljö, bland annat genom att tillhandahålla folder från Socialstyrelsen och genom en film med balansövningar på Youtube.

Äldre personer i eget boende har möjlighet att anmäla sig kommunens balansskola, som arbetar preventivt mot fallskador ur flera perspektiv.² Alla äldre i Tyresö har vidare tillgång till avgiftsfria fixartjänster. Tyresö kommun har gett Tyresös Väntjänst i uppdrag att tillhandahålla tjänsten som ett led i att förebygga fallskador.

Bostadsanpassningsbidrag kan beviljas efter intyg från arbetsterapeut eller läkare. Exempel på vanliga anpassningar för att förebygga fall är att montera stödhandtag eller ta bort trösklar. Andra åtgärder mot fallprevention kan upplevas som begränsande och är biståndsbedömda, samtidigt som de endast beviljas med den enskildes samtycke. Det kan exempelvis handla om att installera grindar till sängen för att inte falla ur.

Synpunkter från det kommunala pensionärsrådet

Det kommunala pensionärsrådet anser att ett omfattande arbete behövs för att förebygga och förhindra fallskador. Fallskador förorsakar lidande för enskilda och stora kostnader för samhället.

I det förebyggande arbetet är den balansskola som påbörjats mycket viktig, samtidigt som balansskolan ännu äger rum i alltför liten omfattning. Äldre- och

² Balansskolan har varit inställd under 2020 på grund av covid-19

omsorgsförvaltningens biståndshandläggare och övriga som bedömer de äldres hjälpbehov spelar en viktig roll. Rådet föreslår en förstärkning av de befintliga strukturerna istället för tillskapande av nya tjänster.

Underlag från förvaltningen

Kommunstyrelsen fattade den 12 november 2019³ beslut om Björkbackens äldrecentrum. Beslutet innebär att en av de tre fastigheterna, Björkdalen, byggs om till ett modernt vård- och omsorgsboende med 36-40 platser inklusive dagverksamhet och lokaler för hemtjänst. Vid ombyggnation av Björkdalen påverkas totalt 1,6 årsarbetare inom kategorin rehabverksamheten.

Äldre- och omsorgsförvaltningen har i och med organisationsförändringen sett goda möjligheter att behålla kompetens inom verksamheterna och förstärka det rehabiliterande och förebyggande arbetet inom äldreomsorgen.

I äldre- och omsorgsnämndens nämndplan för 2020⁴ gavs förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheten att inrätta en uppsökande verksamhet för personer över 80 år inom befintlig ram för äldreomsorgen.

Förvaltningen ser goda möjligheter att utreda frågan om att inkludera fallförebyggande arbete i redan befintliga rehab-tjänster vidare, företrädesvis i samband med utredning om att inrätta en uppsökande verksamhet för äldre.

Medskick från förvaltningen

Förvaltningen bedömer att frågan om uppsökande fallförebyggande arbete kan utredas vidare i samband med utredning om att inrätta en uppsökande verksamhet för äldre.

Förvaltningen överlämnar sitt underlag till nämnden inför förslag till beslut.

³ § 191

⁴ Äldre- och omsorgsnämndens sammanträde 2019-10-23 § 1078